

20. PROLJETNA ŠKOLA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA

Vanja Škrobica, prof.
Škola likovnih umjetnosti, Split
www.freewebs.com/teka

CYBERBULLYNG

RASPRAVIŠTE + PREZENTACIJA + POMOĆNI MATERIJALI

1. UVOD (PROVOKACIJA!)

- kviz „cybermilijunaš“

2. RASPRAVIŠTE

Cilj: Osvijestiti problem cyberbullyinga.

- razmjena iskustava i raspravište:

Što je bullying, a što cyberbullying?

Sličnosti i razlike.

Tko je nasilnik?

Tko je cilj?

Koje su posljedice?

Kako se nosimo s tim problemom?

Pratimo li IT?

Kakva su nam iskustva?

.....

3. POWER POINT PREZENTACIJA :

Cilj: prikazati kako tehnološke promjene imaju "dva lica" (dobro i loše); poučiti kako putem postavki (settings) kompjutera i Interneta možemo pratiti/kontrolirati rad učenika na kompjuteru i pokušati onemogućiti cyberbullying.

- Djeca i pristup internetu u RH (najčešća svrha korištenja, mjesto korištenja, struktura korisnika, porast korištenja i gdje prijaviti cyberbullying u RH

- Zašto mladi toliko vole internet?

- pruža osjećaj samostalnosti, neovisnosti,
- pruža mnoštvo kratkih,
- pruža mnoštvo korisnih i brzih usluga,
- Internet je zabavan, jednostavan za uporabu i svugdje lako dostupan,
- na Internetu se može biti kreativan i inovativan.

- Neprimjerjen sadržaj + metode plasiranja sadržaja

- pornografija, pedofilija, prostitucija,
- govor mržnje, ksenofobija,
- homofobija, rasizam ...
- prodaja narkotika,

- poticanje na nasilje i prodaja oružja,
- krada intelektualnog vlasništva (copywrong!),
- masovna krađa identiteta (pharming) presretanjem komunikacije između korisnika i legalnog poslužitelja,
- masovna krađa identiteta (phishing) socijalnim inženjeringom,
- hoax (engl. prijevara) mail kojim nagovaramo (zastrašivanjem) primatelja da je širi,
- P2P (peer-to-peer; izravna razmjena datoteka putem mreže,
- "outgoing" – dijeljenje osjećaja i tajni s nekim na mreži
- masquerade-pretvaranje da smo netko drugi i slanje različitog sadržaja
- hoax (engl. prijevara) - mail kojim nagovaramo (zastrašimo) primatelja da poruku širi,
- bystanders: forward (širi dalje) ružnih i grubih poruka; pozivanje na cyberbullying sajtove radi glasanje "za najdeblju (najružniju...) osobu, site
- disinhibition-nastojanje da tehnologija stvori takvu iluziju kako postoji mogućnost nevidljivosti , neprepoznaljivosti i anonimnosti te mogu reći i raditi na internetu što žele bez posljedica
- P2P (peer-to-peer; izravna razmjena datoteka putem mreže),
- flaming- svaša na mreži; slanje ljutitih, grubih i vulgarnih poruka
- harassment-učestalo slanje individualnih napadačkih poruka
- denigration-širenje lažnih ili grubih izjava, viceva i sl. o nekim ljudima
- trickery nečije tajne saznati i trikom i širiti ih online
- exclusion – izbacivanje nekoga iz online grupe
- spyware, adware, dialer, virusi, trojanci...

- **Tko su "predatori"?** Pokazuju ljubaznost, razumijevanje, suočećeće, zainteresiranost...

Ponekad nude slike, glazbu, šalju darove... **Chating – primjer razgovora:**

_ "Mogu ti pomoci oko domaćeg rada."

_ "Jesi li gledao/la ... film?"

_ "Koju glazbu slušaš?"

_ "Koliko ti je godina?"

_ "Odakle si?"

_ "Kako izgledaš?"

_ "Imaš sliku?"

_ "Voliš li starije osobe?"

_ "Hoćeš da odemo u privatnu "sobu"?"

- **Kako smanjiti mogućnost "cyberbullyng-a" u školskoj knjižnici?**

1. O smještaju računala

- Računalo koje koriste učenici postavite u onaj dio knjižnice/čitaonice kroz koji često prolazite.
- Neka monitor učeničkog računala bude tako okrenuto da ga dobro vidite s radnog mjesta.

2. Priprema računala

- Instalacija anti - virusnih alata - potrebno ga je često obnavljati; vatrozid
- Instalacija anti – spyware alata radi uklanjanja spywarea, adwarea i dialera
- Postavljanje backupa (pricuva) važnijih podataka

3. Internet pravila ponašanja (netquete)

Kao svaka aktivnost i korištenje Interneta zahtijeva kulturu ponašanja i pravnu regulaciju.

O tome možeš saznati na: <http://web.zpr.fer.hr/ergonomija/2004/kunstek/index.htm>

4. Chat/ instant messenger

- oblik virtualne internetske komunikacije u realnom vremenu,
- komunikacija se odvija između dvije ili više osoba,
- osobe u komunikaciji moraju se prethodno logirati,
- osobe u komunikaciji ne moraju se osobno poznavati.

5. Promjena postavki Internet Explorera

6. Cookies/ »kolačići»

- pretraživač pohranjuje adrese koje pretražujemo i šalje ih serveru. Na taj način "cookies" identificira (nas) korisnike,
- opasnost! Prate našu on-line aktivnost (mogućnost zloupotrebe); u slučaju kontrole(zaštite), cookies su korisni jer pomoću njih možemo pratiti aktivnost učenika na Internetu.

7. Kontrola "history" (povijest)

- pokazuje koje smo sajtove pretražili po danima, tjednima i mjesecima

8. Praćenje "favorites" - omiljenih stranica

- biramo ih i dodajemo kako bismo iduci put lakše do njih došli, a da ne moramo pamtititi (zapisivati) naziv te stranice,
- mogu se organizirat po skupinama (škola, glazba, film, sport...).
- provjerom "favorita" možemo pratiti gdje su učenici bili i što su odabrali.

9. Praćenje nedavnih dokumenata (my recent doc.)

10. Internet filter - software

- nije 100% siguran,
- često blokira cijelu domenu koja sadrži ključnu riječ (key word), pa to onemogućava pretraživanje uopće,
- filter software ne može detektirati, razlikovati one stranice koje uopće ne sadrže "opasnu" ključnu riječ, a ipak imaju neprimjeren sadržaj,
- mnogi filteri su skupi i trebaju s vremenom obnovu i nadogradnju,
- protivnici filtera su borci za (ljudska) prava na informaciju.

11. Popup stoperi

- Popup stoperi (popup blocker) su mali programi koji se mogu besplatno naci na Internetu, a zaustavljaju neželjene (reklamne) sadržaje.

12. Sami odaberimo desktop i screensaver!

13. Sami formirajmo home page (početna stranica interneta)!

14. Kontrolirajmo spamova i ignorirajmo neželjene poruke (e-pošta)!

15. Dodjela djece grupi Limited Users Group (Grupa korisnika s ograničenim pravima)- Microsoft Windows® XP Home edition omogućuje stvaranje korisničkih računa na računalu. Korisnici mogu biti konfigurirani kao Administrators (Administratori) i imati potpunu kontrolu nad računalom ili kao Limited Users (Korisnici s ograničenim pravima) s ograničenom kontrolom. Limited Users (Korisnici s ograničenim pravima) ne mogu mijenjati postavke sustava ili instalirati novi hardver ili softver, uključujući mnoge igre, programe za reprodukciju medija i programe za mrežni razgovor.

16. Postavljanje digitalne kamere i mikrofona! Ali !!! Uz dopuštenje roditelja

Sve navedene mjere nisu dovoljne...

4. ZAKLJUČAK: PRIJEDLOZI

Izgradimo povjerenje... razgovarajmo, razgovarajmo, razgovarajmo...

- Dogovorimo pravila korištenja računala u knjižnici
- Nekoliko korisnih napomena za učenike:
 - ne upuštaj se u sukobe i svađe, ne uzvracaj uvrede,
 - ne prepisuj materijale s Interneta da bi ih objavio kao svoje radove (autorska prava - copyright),
 - poštuj tuđu privatnost i ne šalji uvredljive, sramne i provokativne poruke,
 - izbjegavaj i ne objavljuj pornografske sadržaje, ne vodi i prekini nemoralne razgovore,
 - izbjegavaj prijetnje, govor mržnje, nagovoranje na drogu, kriminal, prostitutciju...
 - ne predstavljaj se svojim imenom, nego «imenom za Internet»,
 - poznanike s Interneta prihvati s rezervom, ne razgovaraj telefonski s njima i ne zakazuj sastanak s nepoznatim osobama,
 - svoju lozinku ne govori ni najboljim prijateljima,
 - razmisli prije unošenja teksta, jer što napišeš, to će svi čitati,
 - ne odlazi u privatni «chat», ostani tamo gdje je više korisnika,
 - ne šalji nepoznatim sugovornicima fotografiju, adresu i telefon kuće i škole,
 - ne prihvaćaj darove (to je trik da ti otkrije adresu),
 - ne otvaraj sumnjive web-siteove i mailove, možda kriju viruse i druge opasnosti.
- Nekoliko korisnih napomena za knjižničare, učitelje i roditelje:
 - upoznaj se sa suvremenom tehnologijom,
 - upoznaj se s opasnostima,
 - pogrešno je mišljenje: "Pa neće baš moj učenik!"
 - pričaj s učenicima, razvijaj povjerenje,
 - prati internetske trendove,
 - budi "dosadan": "prati" učenike, podučavaj o opasnostima, upozoravaj, opominji

5. MATERJALI NAMIJENJENI SUDIONICIMA

PRILOG 1.: Cyber (chat) skraćenice

PRILOG 2.: Primjer dogovorenih pravila

PRILOG 3.: Netiquette u internetskoj komunikaciji

PRILOG 4.: Cyberbullying test (za učenike)

IZVORI:

- www.chatdanger.com
- www.bug.hr
- www.stopbullyingnow.hrsa.gov
- www.netbullies.com
- <http://www.stanton.dtcc.edu/stanton/cs/rfc1855.html>
- www.netsmarz.org
- <http://www.brainpop.com>
- www.edhelper.com
- <http://www.netlingo.com>
- <http://my.portaportal.com>

Matovina, Jagoda, Besplatni internet za sve : internet u narodnoj knjižnici Vjesnik bibliotekara Hrvatske - 45, 2002.,

Child abuse on the internet : ending the silence, Berghahn Books, Paris, UNESCO, 2001.

Klarin, Mira, Internet i međukulturna komunikacija, Informatologija – 34, 2001,

Ikica, Zoran, Internet, e-mail, web, Pro-mil, Varaždin, 2004.,

Buljan-Flander, Gordana, Izloženost djece zlostavljanju putem interneta, Medix, 54/55, Zagreb, 2004.

Laniado, Nessia, Naše dijete, videoigre, internet i televizija, Studio TiM, Rijeka, 2005.

Conry-Murray, Sigurni na Internetu: praktični vodič za siguran rad na Internetu kod kuće, Miš, Zagreb, 2005.

Priročnik za računalnu sigurnost korisnika Interneta, CARnet, Zagreb (?)

Korisni linkovi

1. Sigurnost djece u internetskom okruženju <http://www.chatdanger.com/>
2. Sigurnost djece u chat sobama <http://safekids.com/chat-room-safety/>
3. Razlisli prije nego postiraš tekst/sliku <http://tcs.cybertipline.com/knowthedangers8.htm>
4. Testiraj svoju sigurnost na kvizu <http://www.missingkids.com/adcouncil/lingo.html#>
5. O akronima – kviz – brošura <http://www.missingkids.com/adcouncil/cpgn.html>
6. Sigurnost učenika on-line <http://safekids.com/kids-rules-for-online-safety/>
7. Bostonška gradska knjižnica – etika <http://www.bpl.org/kids/Netiquette.htm>
8. Etika na Internetu (kviz) <http://www.wpacouncil.org/node/9>
9. Dječja prava on – line (sigurnost) <http://www.fosi.org/resources/parents/billofrights/>
10. Copyright kviz <http://www.copyright.iupui.edu/teachlist.htm>
11. Što je plagijat <http://www.wpacouncil.org/node/9>
12. Ispravnost citiranja na Internetu <http://www.edu-cyberpg.com/Technology/APAcopyrightelectronic.html>
13. Nezakonito downloadiranje glazbe? http://www.webopedia.com/DidYouKnow/Internet/2004/music_downloading.asp
14. Sigurnost emaila <http://www.sonoma.edu/it/safe/practices.shtml>
15. Zaštita osobnih podataka <http://www.att.com/gen/general?pid=1395>
16. Testiraj se koliko je tvoje znanje o identifikaciji on – line http://onguardonline.gov/quiz/idtheft_quiz.html
17. Nauči nešto o webkamerama <http://familyinternet.about.com/od/internetsafety/a/webcams.htm>
18. Kako zaštiti računalo kod kuće <http://familyinternet.about.com/od/thefamilycompute1/>
19. Što je cyberbullying <http://www.stopcyberbullying.org/index2.html>
20. Što učiniti kad imamo cyberbullying? <http://www.internetsuperheroes.org/cyberbullying/>

4. MATERJALI NAMIJENJENI SUDIONICIMA

PRILOG 1.: Cyber (chat) skraćenice - Online akronimi

2L8 -Too late (Prekasno)

2U2 -To you too (Tebi također)

4GM -Forgive me (Oprosti!)

AAMOF -As a matter of fact (Uustvari, zapravo)

AAYF -As always, your friend (Prijatelji, kao uvijek)

AFAIK -As far as I know (Koliko znam...)

AFK -Away from keyboard (Daleko od tipkovnice)

AKA -Also known as (Poznat kao...)

ASAP -As soon as possible (Što je prije moguće)

ASL Age, sex, location? (Godine, spol, grad?)

ASLP -Age, sex, location, picture? (Godine, spol, grad, slika?)

ATM -At the moment (U ovom trenutku)

ATYS -Anything you say (Sve što kažeš...)

B4 -Before (Prije, ranije...)

B4N -Bye for now (Bog, za sada!)

BAC -Back at computer (Povratak na kompjuter)

BBIAB -Be back in a bit (Vraćam se ubrzo)

BBL -Be back later (Vratit ću se kasnije)

BBS -Be back soon (Vrati se brzo)

BF -Boyfriend (Momak, dječak...)

BNF -Bye for now (Pozdravlja, za sada...)

B/C -Because (Zato...)

BME -Based on my experience (Prema mom iskustvu...)

BYTM -Better you than me (Bolje tin ego ja..)

CMIIW -Correct me if I'm wrong (Ispravi me ako grijesim...)

CU -See you (Vidimo se...)

CUS -See you soon (Vidimo se uskoro...)

CUL8R -See you later (Vidimo se kasnije...)

DIY -Do it yourself (Uradi sam...)

EAK -Eating at keyboard (Jedenje za tipkovnicom...)

EOD -End of discussion (Kraj rasprave...)

EOL -End of lecture (Završetak lekcije...)

F -Female (Žena, ženski rod)

F2F -Face to face (Licem u lice)

FNB -Football and beer (Nogomet i pivo...)

FOCL -Falling off the chair laughing (Pasti sa stolca od smijeha...)

FOFL -Falling on the floor laughing (Pasti na pod od smijeha...)

FWIW -For what it's worth (Zbog čega je to vrijedno?)

FYI -For your information (Za tvoju informaciju...)

G2G -Gotta go (Moram ići...)

GA -Good afternoon (Dobar dan!)

GAS -Greetings and salutations (Čestitam i pozdravljam!)

GBH -Great Big Hug (Veliki zagrljaj)

GE -Good evening (Dobra večer!)

GF -Girlfriend (Prijateljica)

GG -Good game (Dobra igra)

GI -Good idea (Dobra ideja)

GJ -Good job (Dobar posao!)

GL -Good luck (Sretno!)

GM -Good morning (Dobro jutro!)

GMTA -Great minds think alike (Veliki mislioci slično razmišljaju!)

GN -Good night (Laku noć!)

H -Hug (Zagrljaj)

HB -Hug back (Uzvraćam zagrljaj!)

H&K -Hugs and Kisses (Zagrljaj & poljupci)

HAGD -Have a good day (Ugodan dan!)

HF -Have fun (Ugodna zabava!)

HH -Ha-ha

HOAS -Hold on a second (Pričekaj sekundu!)

IAC -In any case (U mom slučaju...)

IIRC -If I remember correctly (Ako se dobro sjećam...)

IK -I know (Znam...)

IKWUM -I know what you mean (Znam što misliš...)

IME -In my experience (Prema mom iskustvu...)

IOW -In other words (Drugim riječima)

IRL -In real life (U stvarnom životu)

IS -I'm sorry (Žao mi je!)

ISWYM -I see what you mean (Vidim što misliš...)

J/K -Just kidding (Samo se šalim!)

J/P -Just playing (samo se igram!)

K -OK

KIT -Keep in touch (Ostat ćemo u kontaktu!)

L8R -Later (Kasnije...)

LOL -Laugh out loud (Glasno se smijem...)

M -Male (Muškarac, muški rod)

ME2 -Me too (Ja također...)

MMA -Meet me at ... (Srest ćemo se ...)

MMAMP -Meet me at my place (Srest ćemo se u mojoj kući...)

N2M -Not too much (Nije previše...)

NE1 -Anyone (Bilo tko...)

NM -Nevermind, Not much (Ne brini...)

NNITO -Not necessarily in that order (ne nužno tim redoslijedom...)

NO1 -No one (Nitko...)

NOYB -None of your business (Nije tvoj posao/briga!)

NP -No problem (Nema problema!)

NW -No way (Nikako!)

OIC -Oh, I see (Oh, vidim...)

PLZ -Please (Molim!)

PPL -People (Ljudi...)

POS -Parent over shoulder (Roditelji za leđima...)

RESQ -Rescue (Spas)

RFC -Request for comment (Molim komentar!)

SCNR -Sorry, could not resist (Oprosti, nisam mogla odoljeti!)

TCO -Taken care of (Budi na oprezu!)

THX -Thanks (Hvala!)

TIA -Thanks in advance (Hvala na savjetu!)

TMA -Take my advice (Poslušaj moj savjet)

TYL -Talk to you later (Razgovarat ćemo kasnije!)

TY -Thank you (Hvala!)

TYVM -Thank you very much (Puno ti hvala!)

U2 -You too (Ti također)

UR -You are ... (Ti si...)

W8 -Wait (Čekaj!)

W8AM -Wait a minute (Čekaj minutu!)

WB -Welcome back OR Write back (Dobrodošla natrag!)

XOXOXO -Hugs and kisses (Grlim i ljubim!)

Y -Why? (Zašto?)

YRG -You are good! (Ti si dobra!)

YW -You're welcome (Dobro došla!)

?4U -Question for you (Pitanje za tebe...)

PRILOG 2. Emocije (izražena određenim tipkanma na tipkovnici):

www.microsoft.com/athome/security/children/kidtalk.mspx

zabrinutim roditeljima svakako savjetujem posjet malom vodiču kroz leet spiku kako bi svoje hakerчиće što bolje razumjeli.

>:-<	Ljutito
>:-<	Ludo
(()):**	Grlim i ljubim
()	Grlim
((())	Mnogo zagrljaja (inicijali ili ime može biti stavljeno u sredini znakova)
>-	Žena, ženski rod
>:)	Mali vraže!
%-}	Smiješno i ironično!
%-	Radio sam preko noći...
%-(Konfuzan, smušen, zbrkan
:-x	Poljubi me ili će mi presušiti usne
:-{}	Osmijeh s brkovima
:\'	Plačem
:\'(Plačem
:\'-(Plačem
:-~	Hladno!
:/)	Nije smiješno!
:/	Ne pušim!
:>	Što?
:@	Što?
:-s	Što?!
:e	Razočaran sam!
:x	Poljubac
(:&	Ljut sam!
(:-&	Ljut sam jako!
:-	Jako ljut!
:-t	Nije smiješno!
(:-()	Nije smiješno uopće!
:\'-)	Suze radosnice
:^D	Sreća
:`-(Brišem ti suze!
:{	Imao sam teški period!
#:-o	Šokiran sam!
:-p~	Teški pušač!
:-Q~	Pušim!

:- :-	Deja vu
(:-*	Ljubim te! Poljubac!
:***:	Uzvraćam poljubac
*	Poljubac
= ^ *	Pojubac
(:-\	Jako tužan
*<;-)	Djed Mraz
*< :-)	Djed Mraz, klaun
:-	Žena, ženski rod
O+	Žena, ženski rod
12x@>---	Šaljem 12 ruža
>---	
8-#	Smrt
8-)	Nositi naočale, kratkovidan
8-o	Šokiran
= O	Iznenaden sam!
===== :}	Zmija!
M:-)	Pozdrav
8-]	Oooo! (Iznenadenje, oduševljenje!)
8-	Iznenaden sam!
: (Tužan sam
:)	Osmijehe
: [Dosadan
:	Dosadan
@==	Atomska bomba
O :-)	Angel
2B ^ 2B	Biti ili ne biti
5:-)	Elvis
P*	Francuski poljubac
Q:-)	Student, diplomant
{}	No comment; Bez komentara
:-c	Jako nesretan
:-D	Smijeh
(Pospan sam
-	Spava mi se!
	Spava mi se!
} {	Licem u lice

404	I haven't a clue
ADN	Any day now
AFAIK	As far as I know
AFK	Away from keyboard
ARE	Acronym-rich environment
ASAP	As soon as possible
A/S/L?	Age/sex/location?
B4N	Bye for now
BAK	Back at the keyboard
BAS	Big a** smile
BBIAB	Be back in a bit
BBL	Be back later
BBN	Bye bye now
BBS	Be back soon
BEG	Big evil grin
BF	Boy friend
BFD	Big f***ing deal
BFN	Bye for now
BG	Big grin
BIBO	Beer in, beer out
BIOYIOP	Blow it out your I/O port
BL	Belly laughing
BMGWL	Busting my gut with laughter
BOTEC	Back-of-the-envelope calculation
BRB	Be right back
BTA	But then again...
BTDT	Been there, done that
BTW	By the way
BWL	Bursting with laughter
BWTHDIK	But what the heck do I know...?
CICO	Coffee in, coffee out
C&G	Chuckle and grin
CNP	Continued in next post
CRB	Come right back
CRBT	Crying real big tears
CU	See you
CUL	See you later
CUL8ER	See you later
CYA	See ya
CYA	Cover your ass
CYO	See you online
DBA	Doing business as
DFLA	Disenhanced four-letter acronym (that is, a TLA)
DL	Dead link
DLTBBB	Don't let the bed bugs bite
DIKU	Do I know you?
DITYID	Did I tell you I'm distressed?
DOM	Dirty old man
DOS	Dozing off soon
DQMOT	Don't quote me on this

DTRT	Do the right thing
DWB	Don't write back
EG	Evil grin
EMFBI	Excuse me for butting in
EMSG	E-mail message
EOM	End of message
EOT	End of thread (meaning: end of discussion)
ETLA	Extended three-letter acronym (that is, an FLA)
F2F	Face to face
FAQ	Frequently-ask question(s)
FC	Fingers crossed
FISH	First in, still here
FLA	Four-letter acronym
FMTYEWTK	Far more than you ever wanted to know
FOMCL	Falling off my chair laughing
FTBOMH	From the bottom of my heart
FUBAR	F***ed up beyond all repair or recognition
FUD	Fear, Uncertainty, and Doubt
FWIW	For what it's worth
FYI	For your information
G	Grin
GA	Go ahead
GAL	Get a life
GIGO	Garbage in, garbage out
GD&R	Grinning, ducking, and running
GF	Girlfriend
GFN	Gone for now
GGP	Gotta go pee
GIWIST	Gee, I wish I'd said that
GL	Good luck
GMAB	Give me a break
GMTA	Great minds think alike
GOL	Giggling out loud
GTRM	Going to read mail
GTSY	Glad to see you
H&K	Hug and kiss
HAGN	Have a good night
HAND	Have a nice day
HHIS	Hanging head in shame
HIG	How's it going
HT	Hi there
HTH	Hope this helps
HUB	Head up butt
IAC	In any case
IAE	In any event
IANAL	I am not a lawyer (but)
IC	I see
IGP	I gotta pee
IHA	I hate acronyms
IHU	I hear you
IIRC	If I recall/remember/recollect correctly
ILU or ILY	I love you
IM	Immediate message
IMCO	In my considered opinion
IMHO	In my humble opinion

IMing	Chatting with someone online usually while doing other things such as playing trivia or other interactive game
IMNSHO	In my not so humble opinion
IMO	In my opinion
IMS	I am sorry
IOW	In other words
IPN	I'm posting naked
IRL	In real life (that is, when not chatting)
ITIGBS	I think I'm going to be sick
IWALU	I will always love you
IYSWIM	If you see what I mean
J4G	Just for grins
JBOD	Just a bunch of disks (like redundant array of independent disks, etc.)
JIC	Just in case
JK	Just kidding
JMO	Just my opinion
JTLYK	Just to let you know
KISS	Keep it simple stupid
KIT	Keep in touch
KOTC	Kiss on the cheek
KOTL	Kiss on the lips
KWIM?	Know what I mean?
L8R	Later
L8R GBR	Later gator
LD	Later, dude
LDR	Long-distance relationship
LHO	Laughing head off
LLTA	Lots and lots of thunderous applause
LMAO	Laughing my a** off
LMSO	Laughing my socks off
LOL	Laughing out loud
LRF	Little Rubber Feet (the little pads on the bottom of displays and other equipment)
LSHMBH	Laughing so hard my belly hurts
LTM	Laugh to myself
LTNS	Long time no see
LTR	Long-term relationship
LULAB	Love you like a brother
LULAS	Love you like a sister
LUWAMH	Love you with all my heart
LY	Love ya
LY4E	Love ya forever
MorF	Male or female
MOSS	Member of the same sex
MOTOS	Member of the opposite sex
MTF	More to follow
MUSM	Miss you so much
NADT	Not a darn thing
NFG	No f*****g good
NFW	No feasible way or no f*****g way
NIFOC	Naked in front of computer
NP or N/P	No problem
NRN	No response necessary
OIC	Oh, I see
OLL	Online love
OMG	Oh my God

OTF	Off the floor
OTOH	On the other hand
OTTOMH	Off the top of my head
PANS	Pretty awesome new stuff (as opposed to "POTS")
PAW	Parents are watching
PCMCIA	People can't master computer industry acronyms
PDA	Public display of affection
PEBCAK	Problem exists between chair and keyboard
PIBKAC	Problem is between keyboard and chair
PITA	Pain in the ass
PM	Private message
PMFJIB	Pardon me for jumping in but...
POAHF	Put on a happy face
::POOF::	Goodbye (leaving the room)
POTS	Plain old telephone service
PU	That stinks!
QT	Cutie
RL	Real life (that is, when not chatting)
ROR	Raffing out roud (Engrish for "laughing out loud")
ROFL	Rolling on the floor laughing
ROFLMAO	Rolling on the floor laughing my a** off
ROFLMAOWPIMP	Rolling on the floor laughing my a** off while peeing in my pants
ROFLMBO	Rolling on the floor laughing my butt off
RPG	Role-playing games
RSN	Real soon now
RT	Real time
RTFM	Read the f***ing manual
RYO	Roll your own (write your own program; derived from cigarettes rolled yourself with tobacco and paper)
S^	S'up - what's up
S4L	Spam for life (what you may get when you become someone's customer or client)
SHCOON	Shoot hot coffee out of nose
SEG	S***-eating grin
SETE	Smiling ear to ear
SF	Surfer-friendly (low-graphics Web site)
SHID	Slaps head in disgust
SNAFU	Situation normal, all f***ed up
SO	Significant other
SOL	Smilling out loud or sh*t out of luck
SOMY	Sick of me yet?
SOT	Short on time
SOTMG	Short on time must go
STFW	Search the f*****g Web
STW	Search the Web
SU	Shut up
SUAKM	Shut up and kiss me
SUP	What's up
SWAG	Stupid wild-a** guess
SWAK	Sealed with a kiss
SWL	Screaming with laughter
SYS	See you soon
TA	Thanks again
TAFN	That's all for now
TANSTAAFL	There ain't no such thing as a free lunch
TCOY	Take care of yourself

TFH	Thread from hell (a discussion that just won't die and is often irrelevant to the purpose of the forum or group)
TGIF	Thank God it's Friday
THX	Thanks
TIA	Thanks in advance (used if you post a question and are expecting a helpful reply)
TILII	Tell it like it is
TLA	Three-letter acronym
TLK2UL8R	Talk to you later
TMI	Too much information
TNT	Till next time
TOPCA	Til our paths cross again (early Celtic chat term)
TOY	Thinking of you
TPTB	The powers that be
TTFN	Ta-Ta for now
TTT	Thought that, too (when someone types in what you were about to type)
TTYL	Talk to you later
TU	Thank you
TY	Thank you
UAPITA	You're a pain in the ass
UW	You're welcome
VBG	Very big grin
VBSEG	Very big s***-eating grin
WAG	Wild a** guess
WAYD	What are you doing
WB	Welcome back
WBS	Write back soon
WDALYIC	Who died and left you in charge?
WEG	Wicked evil grin
WFM	Works for me
WIBNI	Wouldn't it be nice if
WT?	What/who the ?
WTFO	What the F***! Over!
WTG	Way to go!
WTGP?	Want to go private?
WU?	What's up?
WUF?	Where are you from?
WYSIWYG	What you see is what you get
YBS	You'll be sorry
YGBSM	You gotta be s***tin' me!
YMMV	Your mileage may vary.
YW	You're welcome

http://search smb.techtarget.com/sDefinition/0,,sid44_gci211776,00.html,

PRILOG 2.: Primjer dogovorenih pravila

KNJIŽNIČAR:

1. Nećemo nikad:

2. Uvijek ćemo:

UČENICI:

1. Nećemo nikad:

- davati podatke o sebi
- napadati, vrjeđati druge
- prihvati susret s oson s Interneta
- davati svoju lozinku drugome (osim roditeljima)

2. Uvijek ćemo:

- koristiti nadimak u komunikaciji na Internetu
- prekinuti razgovor i ponude koje me vrijeđaju
- izvjestiti o tome starije....

PRILOG 3.: Netiquette smjernice u komunikacijski e-mailom

- Ukoliko ne koristite postupke enkripcije (hardware ili software), morate znati da električna pošta na Internetu nije sigurna. Nemojte nikada staviti u e-mail ono što ne biste stavili na dopisnicu.
- Poštujte vlasnička prava nad materijalima koje reproducirate. Skoro sve zemlje imaju zakone o vlasničkim pravima.
- Ukoliko proslijedujete poruku koju ste primili, ne mijenjajte sadržaj. Ako je to bila osobna poruka upućena vama i vi je preusmjeravate grupi, zatražite dopuštenje. Možete ju kratiti i citirati samo dijelove od značaja, ali naznačite njezinog autora.

- Nikada ne šaljite "lance sreće" električnom poštom. "Lanci sreće" su zabranjeni na Internetu. Pristup mreži (ili servisu ili forumu) vam može biti uskraćen.
- Olakšajte stvari primatelju. Mnogi programi za e-mail izbrisu podatke iz zaglavlja koji sadrže adresu za odgovor. Da biste bili sigurni da ljudi znaju tko ste, uključite liniju ili dvije na kraju poruke s podacima za kontakt. Možete napraviti datoteku s kontaktnim podacima i uključivati ga na kraj vaših poruka. Neki programi to rade automatski. U Internet žargonu to je poznato kao .sig ili signature datoteka. Vaša .sig datoteka će nadomjestiti vašu posjetnicu, a možete ih imati nekoliko za različite prigode.
- Ukoliko uključujete signature datoteku, pazite da bude kratka. Preporučljiva duljina bila bi ne više od četiri linije. Imajte na umu da mnogi ljudi plaćaju pristup Internetu po minutu i što je vaša poruka dulja, oni više plaćaju.
- Budite oprezni prilikom slanja električke pošte. Postoje adrese koje predstavljaju grupu ljudi, a izgledaju kao da se radi o jednoj osobi. Znajte kome šaljete e-mail.
- Imajte na umu da je primatelj ljudsko biće čija se kultura, jezik i smisao za humor mogu razlikovati od vaših. Problema može biti i s oblikom zapisa datuma, s mjernim jedinicama i idiomima. Budite osobito oprezni sa sarkazmom.
- Ne koristite isključivo velika slova. VELIKA SLOVA IZGLEDAJU KAO DA VIČETE.
- Koristite smileye da naznačite ton, ali koristite ih s mjerom. :-) je primjer smileya (nakrivite glavu). Nemojte misliti da će time primatelj nužno biti zadovoljan sadržajem poruke ili da će time poništiti uvredljivu poruku.
- Cijenu slanja električke pošte plaćaju, u prosjeku, podjednako pošiljatelj i primatelj (ili njihove organizacije). To je različito od drugih medija kao što su poštanske pošiljke, telefon, TV ili radio. Primatelj električke pošte može imati troškove kao što su širina pojasa (širina internet veze, bandwith), diskovni prostor ili korištenje procesora. To je osnovni ekonomski razlog zašto nezatraženo e-mail oglašavanje nije dobrodošlo (i u raznim kontekstima je zabranjeno).
- Ne šaljite velike količine podataka ljudima koji ih nisu zatražili.

Netiquette smjernice za mailing liste, News (Usenet)

Sva pravila za električku poštu vrijede i ovdje.

- Čitajte mailing liste i news grupe mjesec ili dva prije nego što na njih nešto pošaljete. Ovo će vam pomoći razumjeti pravila ponašanja grupe.
- Ne okrivljujte sistem administratora zbog ponašanja korisnika sistema.
- Prepostavite da pojedinci govore u svoje osobno ime i da ono što napišu ne predstavlja njihovu organizaciju (osim ako nije eksplicitno navedeno).
- Imajte na umu da i električka pošta i news troše resurse sistema. Obratite pozornost na sva pravila koja vaša organizacija može imati o korištenju ovih resursa.
- Poruke i članci trebaju biti kratki i u vezi s onim o čemu se raspravlja. Ne skrećite s teme, suvislo se izražavajte i ne šaljite poruke samo zato da bi ukazali na tuđe greške u tipkanju ili pravopisu. Ovakvo ponašanje će vas, više od bilo čega, označiti kao nezrelog početnika.
- Krivo predstavljanje nije dopušteno.
- Oglašavanje je dopušteno na nekim listama i grupama, a osuđivano na drugima! Ovo je još jedan primjer zašto treba upoznati auditorij prije slanja poruke. Nezatražene reklamne poruke koje se ne tiču teme rasprave će sigurno uzrokovati da dobijete mnogo ljutitih odgovora.

- Pročitajte sve članke u slijedu (thread) prije nego šaljete odgovor. Ne šaljite "Ja također" poruke čiji sadržaj je ograničen na slaganje s prethodnom porukom. Sadržaj poruke bi trebao proširivati onu na koju se nadovezuje.
- Pošaljite odgovor elektroničkom poštom ako se tiče samo jedne osobe. Newsi se globalno distribuiraju i cijeli svijet vjerojatno **nije** zainteresiran za osobne odgovore. Nemojte, međutim, okljevati da pošaljete nešto od interesa za sve sudionike u raspravi.
- Ako mislite da je članak od interesa za više grupa, budite sigurni da ga crosspostate, a ne da ga šaljete posebno u svaku grupu. Općenito, ne više od pet - šest grupa će imati interes dovoljno slične da bi se to činilo.
- Razmislite o korištenju priručnika, knjiga, help datoteka i sl. prije nego što postavite pitanje. Postavljanje na newsima pitanja za koje postoje odgovori na drugim mjestima imat će za posljedicu mrzovoljne "RTFM" odgovore (read the fine manual - iako i vulgarno značenje za "F" riječ postoji).
- Iako postoje news grupe u kojima je oglašavanje dopušteno, općenito se smatra kriminalnim činom oglašavati proizvode koji se ne tiču same rasprave. Ako pošaljete oglasnu poruku na mnogo grupa, vjerojatno ćete izgubiti pravo na pristup Internetu!
- Predstavljanje tuđim imenom u news člancima nije dopušteno. Od toga se možete zaštiti korištenjem softwarea koji generira "otisak prsta" kao što je PGP.

Copyright © Netiquette 2003-2004. www.hr-netiquette.org

PRILOG 4. kviz se može pronaći na:

http://www.wiredkids.org/ktt_universal/games/javascript/cyberbullying_quiz_1/index.html

20. PROLJETNA ŠKOLA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA OPATIJA, 2008.

OKRUGLI STOL / RASPRAVIŠTE

Sudionici: školski knjižničari

Cilj okruglog stola:

- ustanoviti koliko je problem sigurnosti djece na Internetu prisutan u Hrvatskoj, govori li se o njemu dovoljno ili je pak ovaj problem razvikan
- donošenja zaključaka, stavova ili prijedloga

Zaključci:

- Rasprava je pokazala da sigurnosti djece na Internetu u RH postoji kao problem
- Virtualno zlostavljanje (pedofilija, prostitucija,...) nisu jedine opasnosti na Internetu.
- Potrebno je zaštiti privatnost djece na Internetu, ali Im omogućiti i Slobodan pristup informacijama
- Izbjegavati širenje straha.
- Promicati pozitivnu i korisnu stranu Interneta.
- Djecu naučiti kritički procjenjivati informacije na Internetu.
- Nepoznavanje tehnologije učiteljima ne smije biti isprika za neupućenost u učeničke aktivnosti dok su za računalom i na Internetu.
- O računalnoj sigurnosti potrebno je obrazovati knjižničare, nastavnike i učitelje informatike, ali i roditelje;
- Računalna sigurnost i zaštita privatnosti na Internetu trebaju postati sastavni dio obrazovnog programa nastave informatike;
- U školske statute i pravilnike ugraditi članke o zabrani korištenja mobitela tijekom nastavnog sata (upozoriti i roditelje na početku godine)
- Prijedlog CARNetu- graditi sigurni sustav
- Prijedlog Ministarstvu – jasno definirati kad se dopušta, u kojim slučajevima i na koji način na školske portale postavljati fotografije učenika i njihova imena

Treba pratiti kretanja i trendove, po potrebi potražiti pomoć od stručnjaka (CARNet, informatičari, psiholozi, pedagozi...)